Ч. 198 (13.743). Львів, неділя 29. липня 1934. Peczlowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Австрія на вулькані.

КРІВАВІ БОЇ З ПОВСТАНЦЯМИ.

ВІДЕНЬ, 27. 7. ПАТ. Події у віденськім радіо та палаті канцлера стали гаслом до повстання націонал-соціялістів у державі. Кріваві бої розгорілися в Стирії, де націонал-соціялісти мають багато прихильників серед робітників у сталево-металюргічнім промислі. Великі заведення „Montana Alpine Gesellschaft" у Леобен стали головною базою повстанців у Стирії. В містах Ліцен та Леобен дійшло до крівавих боїв між повстанцями та військом. В Іальс у Стирії менші відділи повстанців утікають долиною Анізи в гори. Повстанці дуже скоро перекидають свої відділи з одної місцевости до другої, бо розпоряджають більшою скількістю вантажних авт. У Відні поліція переводить далі масові арештування серед націонал-соціялістів.

СОТНІ УБИТИХ І РАНЕНИХ.

На пресовій конференції представники уряду подали такі вістки про кріваві бої в Стирії. В околицях Авсзе і Донавіц дійшло до менших сутичок з повстанцями. У Леобен повстанці вже піддалися і склали зброю. Урядові війська мають 15 убитих. Повстанці пішли в розтіч. Націонал-соціялісти намагалися розвинути свою акцію у Каринтії. В Анабіхель недалеко Клягенфурту дійшло до дуже завзятих боїв між повстанцями і військом. Повстанців розгромили. На полі бою повстанці залишили 9-ох убитих і кількадесять ранених.

АКЦІЯ ПОЛІЦІЇ ПО МІСТАХ.

Поліція зосередила цілу свою акцію по більших містах, де переводить масові ревізії та арештування серед націонал-соціялістів. Зате до боротьби з повстанцями висилаю військо. Зі Зальцбурґа відійшли більші відділи війська до боротьби з повстанцями. Преса пише, що кріваві бої з повстанцями йдуть у цілій Австрії.

КЕРМА УРЯДУ В РУКАХ КН. ШТАРЕМБЕРҐА.

Після повороту віцеканцлера кн. Штаремберґа з відпочинку з Венеції до Відня, мін. Шушніґ передав йому керму уряду. Кн. Штаремберґ проводив уже вчора на засіданні ради міністрів.

ЗМОВНИКИ СТАНУТЬ ПЕРЕД ВІЙСЬКОВИМ ТРИБУНАЛОМ.

Рада міністрів покликала спеціяльний військовий трибунал, який судитиме змовників. Трибунал складатиметься з одного фахового судді і трьох старшин армії. Трибунал може тільки засудити на кару смерти або звільнити від вини та кари. Кару смерти виконають негайно, бо від присуду нема відклику.

СЛІДСТВО ЗА ВБИВСТВО ДОЛЬФУСА.

Судова комісія переслухує змовників, щоби виявити дійсних убивників канцлера Дольфуса. Арештовані змовники відмовляють у поліційних казармах якихнебудь зізнань. Підозріння паде на трьох змовників. Їх прізвищ покищо влада не подає до загального відома. Змовників судитиме військовий трибунал уже в пятницю.

ПРОВІДНИК ЗМОВНИКІВ.

Слідство виявило, що провідником змовників, які переводили державний переворот у Відні, був колишній старшина Фрідріх.

АРЕШТУВАЛИ НАЧАЛЬНОГО РЕДАКТОРА.

Поліція арештувал начального редактора щоденника „Вінер Найсте Нахріхтен" Петровіча. Офиційний комунікат каже, що посол фон Рінтелен не помер, тільки перебуває на хірургічній клініці. Його стан дуже загрожений.

ПОХОРОНИ ДОЛЬФУСА

Тіло канцлера Дольфуса перевезли до великої салі в ратуші. За караваном, запряженим у шість коней, йшли міністри, дипломатичний корпус, представники влади, вище духовенство. Почесну сторожу творили старшини армії. Покійний Дольфус висловив бажання, щоби його похоронити побіч бл. п. канцлера Зайпля. Похорон відбудеться мабуть у понеділок.

Вістку про смерть Дольфуса передав Мусоліні в середу вечором дружині канцлера, яка з дітьми перебувала в Річіоне. Діти залишилися під опікою родини Мусолініх. Дружина Дольфуса у поважному стані.

ВІЦЕКАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН ПОСЛОМ У ВІДНІ.

Відкликання німецького посла Ріта віденська преса не залишила без коментарів. Преса закидає, що впливові німецькі кола піддержували терористичний рух в Австрії грішми і зброєю, а терористам давали право азилю.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. Німецький уряд призначив послом у Відні віцеканцлера Папена в пятницю в год. 3-ій вранці. „Фелькішер Беобахтер" і „Берзен Цтг." видали зараз надзвичайні додатки про призначення німецьким послом фон Папена.

Канцлер Гітлер написав до фон Папена листа такого змісту: „Вбивство союзного канцлера Дольфуса, яке німецький уряд найгостріше осуджує і співчуває, загострило ще більше без нашої вини тяжке політичне положення в Европі. Моїм бажанням довести до відпруження ситуації та довести до нормальних взаємин між Німеччиною та Австрією." Гітлер закінчив листа заявою, що посол фон Папен підлягатиме тільки йому, як канцлерові.

ГАБІХТА УСУНУЛИ.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. Провідника австрійських націонал-соціялістів у Німеччині Габіхта усунули. Після переведеного слідства німецький уряд ствердив, що Німеччина не поносить вини за події в Австрії.

Габіхта усунули тому, що він як керманич німецького радія, не перевірював основно вісток про події в Австрії. Тому могло повстати враження, що вістки мінхенського радія є суперечні.

ВІЙСЬКОВЕ ГАСЛО І РОЗБРОЄННЯ СТОРОЖІ.

„Ді Штунде" подає цікаві подробиці про напад змовників на палату канцлера. Змовники знали військове гасло і тому легко увійшли до палати канцлера. Крім того змовники мали відзнаки на військових одностроях, які згоджувалися з відзнаками військової сторожі в палаті канцлера. Тому змовникам вдалося так легко заволодіти палатою канцлера.

4 ДИВІЗІЇ ІТАЛІЙСЬКОГО ВІЙСЬКА НА АВСТРІЙСЬКІМ КОРДОНІ.

РИМ, 27. 7. ПАТ. Вчора передполуднем заперечували вістки про концентрацію італійського війська на австрійськім кордоні. Одначе вже пополудні аґенція Стефані оголосила офіційний комунікат, який потвердив поголоски закордонної преси.

Комунікат каже, що на вістку про смерть Дольфуса, себто від 16. год. в середу пополудні, сподіючися можливих ускладнень, перегруповано сухопутні і повітряні збройні сили. Уряд вислав на австрійський кордон недалеко Кремеру і Каринтії 4 дивізії війська, себто 40.000 вояків під командою віцеміністра Байстрочія та 10 ґенералів дивізій і бригад. Війська ці мають 500 літаків і готові кожної хвилини вмашерувати до Австрії. Італія хоче таким маневром відстрашити усіх тих, що втручалися би до внутрішніх справ Австрії. Комунікат викликав у Парижі численні коментарі, бо ще вчора рано всі подібні вістки рішуче заперечували. Одночасно в Парижі підкреслюють той факт, що Мусоліні, приїхавши до Риму, негайно мав нараду з підсекретарями військових справ ген. Байстрочі та Вале, а щойно опісля зі Сувічем і шефом пресового бюра. Висилку війська вважають політичною демонстрацією.

ДВА ТАБОРИ.

Львів, 27. липня 1934.

Це вже стара правда, що польська публіцистика проявляє зацікавлення українською проблемою після кожного чергового, якогонебудь факту, що потрясає прилюдною опінією, факту, якого вже не можна промовчати. Різні польські, офіціяльні і неофіціяльні, діячі забірають тоді в той чи інший спосіб в українській справі голос, у польській пресі всіх напрямків і мастей, появляються статті, інтервю, анкети, справа є голосна тому, бо це „актуальна тема"... з огляду на ту свіжу голосну подію. Коли ж ота подія відходить у тінь забуття, виперта з щоденної хроніки новими подіями, — втихає весь „український" шум, польська преса і польські політики зовсім забувають, що істнує „українська справа", ніяких змін у національній політиці нема, і взагалі все залишиться по старому ...аж до чергового несподіваного потрясення. Цими потрясеннями є здебільша акти підпілля, або такі події, як у Ліщині чи Мостищині, їхніми наслідками є карно-адміністраційні заходи влади, їх епільоґом судові розправи і — зправила — зменшення українського стану посідання, але питання розвязки великої проблеми, питання бодай якої-такої нормалізації відносин не виходить поза рамці кільканацяти чи кількадесяти газетних статтей, писаних і друкованих виключно з погляду газетної актуальности.

Таке нотірійне явище вказувало би, що польська політична думка тупцює на місці, що вона заворушується під зовнішніми імпульсами, і за кожним таким разом мерщій вертається до попереднього спочинку, вірна девізам „хай буде, як бувало", або „якось то буде".

-

від того часу стан українського посідання знову страшенне скорочився, але чейже всі польські, і офіціяльні і неофіціяльні чинники отверто признають, що справжня розвязка проблеми з мертвої точки не рушила.

Цій проблемі і можливостям її розвязки, очевидно не в широких історичних розмірах, а в межах нинішньої ґеополітичної дійсности, присвятила польська преса в приводу варшавської події, і тепер свіжо під враженням стрілу на вулиці св. Петра у Львові, велику силу вільних

міркувань. Чималу низку з них ми зреферували з інформаційного обовязку, чи з потреби опростувати невірні факти та протиставитися тезам і висновкам, опертим на фальшивих премісах, на незнанні фактів і нерозумінні суті проблеми. Але наші читачі мусіли запримітити, що між тими голосами істнує подекуди й велитенська різниця. І хоча ми песимісти, до писаних та навіть говорених речей ставимось дуже стримано — якщо річ іде про покращання нашої дійсности, — хоча ми, опіраючись на 15-літньому досвіді, не рахуючи австрійських часів, маємо аж надто оправдані причини бути песимістами, проте для обєктивности не можемо не підкреслити безперечного факту: що в польському громадянстві, або вірніше — в польському політичному світі формуються поволі два табори, які на українську проблему і можливости її розвязки мають два зовсім інші, діяметрально ріжні погляди. І ці табори ще не сформовані і ці погляди ще не скристалізовані (за виняткам вечислених одиниць), але в одному й другому напрямку йде виразний процес. На виразному роздоріжжі опинилася польська політична думка.

Знаємо, що чимало наших земляків з недовірям зустріне ці слова: це ті земляки, які, маючи на увазі наші краєві відносини, трактують польський табор як щось одноціле, як одностайний антиукраїнський табор. Погляд цих наших земляків зводиться до короткого пересвідчення: „всі поляки такі самі". Однак в хвилиною, коли і в українському народі починають виразно зарисовуватись два табори, що репрезентують два ріжні погляди на нашу політичну тактику, коли — як ми знаємо — ці два ріжні українські погляди випливають і з ріжниці психік і політичного способу думання та всі ті чинники, що на нього складаються (нпр. релігійний світогляд, вік, досвід, освіта, середовище, традиція ітд. ітд.), — в хвилиною, коли ми самі протестуємо проти того, щоби польська сторона все українське життя підтягала під один знаменник і трактувала як щось одне й одностайне з усіми моральними і правними наслідками, з тою хвилиною не можемо і ми глядіти на польський табор одними очима. Ми мусимо признати факт, що й у тому польському таборі йде зрічничкування, мусимо дбайливо стежити за цим процесом та орієнтуватися у течіях, які змагають у двох протилежних напрямках.

Передусім маємо цікаве явище, відоме нам здавен, що тут, на галицькому терені, справді істнує супроти українців майже одностайний польський табор, що тутешня польська політична думка не признає партійних ріжниць і що можна справді говорити тільки про одиничні винятки, які з цього одностайного фронту виломлюються, не находючи ніякого відгуку у свому громадянстві. Зрештою — від ППС-івського п. Гавнера („тільки шляхом меча..."), через „Кур'єр Львовскі" і ріжні „безпартійні" й анонімові „Век-и" та „Експреси", аж до заяву голови регіональної сх.-гал. групи ББ. п. Домашевіча — ми бачили в останній дискусії на українські теми зворушливу одностайність. Зате поза Львовом стрічаємось з думками в яких видно вже ширшу перспективу. Ми звертали увагу, що навіть у тих самих ендеках помітна ріжниця: коли львівські ендеки, з правовірного „Кур'єра" чи „дикої" „Акції Народової" визнають однаковий антиукраїнський канібалізм то вже ендецька „Ґазета Варшавска" вживає пристойного тону та говорить про суперництво культур, а ендецький „Кур'єр Варшавскі" звязує українське підпілля з явищем релігійного занепаду в усім світі. Другий знаменний факт, на який ми теж вказували, це великі ріжниці поглядів на українську проблему в самому санаційному таборі. Від відомого „славного" становища краківського ІКЦ, якого керманичами і редакторами є чейже два посли ББ, через „Останній час" „Ґазети Польскої" і політику півофіціяльної аґенції „Іскра", до зреферованої у нас статті „Кур'єра Поранного" і „Польско-українського Бюлетину"— це велика дорога. Ось на іншому місці друкуємо цитати з передової статті останнього числа варшавсько-краківського „Часу": автор тої статті мав уже давно ті самі погляди і нераз їх висловлював на сторінках преси та в окремих публікаціях. Однак ще недавно напевне не міг би був видрукувати їх у такій яскравій формі, як це може нині зробити, навіть без всякої „редакційної примітки" того обережного органу польської санаційно-католицької консерви.

Повторяємо: виводити з цього факту якінебудь надії на недалеку зміну політичної практики, було би дуже наївно і легкодушно. Можна висловити лише найглибший жаль, що польська політична думка так пізно починає цікавитися проблемою, яка в польській історії має за собою і 17-те століття. Можна висловити найглибший жаль, що найбільший вплив на польське громадянство і польську прилюдну опінію має все ще в національних справах краківський „Кур'єрек" і його львівські ідеольоґічні пресові прибудівки. З цього фактичного стану ми здаємо собі знаменито справу. І ми цікаві, окільки часу треба буде, щоби польська політична думка в українських справах вивволилася від дотеперішнього верховодництва „кур'єркових" тенденцій і коли піде шляхом, якого не бачила впродовж століть.

З польської преси.

За польську конструктивну політику.

П. Ст. Лось відомий з своїх поглядів: він не від нині пропаґує ідею польської конструктивної політики супроти українців. Останнє число „*Часу*" з 26. ц. м. приносить на передовім місці його нову велику статтю на ту саму тему п. н. „*Після заяв УНДО й УПР.*"

Стаття каже полякам глядіти на ту українську заяву поважно. Автор перестерігає польську сторону, щоб не робила ніякої пресії на український відповідальний провід, бо справа ідеольоґічного поділу в українському громадянстві — це внутрішньо-українська проблема. (Дуже розумне становище!) Пояснює своїм землякам, які суттєві причини кажуть відповідальним українським діячам протиставитись діяльності підпілля, врешті доходить до зовсім льоґічного висновку, що коли польська сторона вимагає від українців „конструктивної політики", то й польська сторона мусить таку конструктивну політику проявляти супроти українців. Тут автор, який дуже добре орієнтується у польсько-українських відносинах та в фактичних умовинах, життя і праці українців, вказує конкретно на цілу низку справ, занедбаних польською національною політикою.

Ціла стаття, писана (очевидно) з польського становища й арґументована польським державним інтересом, — обережена у гідному тоні та належить до тих здорових зерен, що найшлись серед полови останньої польської публіцистичної дискусії на українські теми.

Ось кілька цитатів із тої великої статті:

„Проблему — конструктивна праця, чи підземна акція? — мусить вирішити сам український нарід у тиші своєї совісти, без посторонньої інтеренції, на основі двох тільки розділів: християнської етики й українського народнього інтересу.

Мотиви, що з невблаганою льоґікою пхають український відповідальний світ до боротьби з підземеллям — дуже міцні. Перший з них — це трівога і то не виключно дрібничковий і малошляхотний пострах перед ізоляційним табором, але обоснований страх за майбутнє народу.

Розгром українського національного життя і на Сов. Україні і на еміґрації — це майже на 100 відс. доконаний факт. Ніякі познаки не дозволяють мати надії що швидко заістнують умовини, які дозволять піднятися. Зрештою до цього підєму треба й моральних і матеріяльних сил. Цих не багато дасть еміґрація, а не менш Сов. Україна. Запасів сил, потрібних, для національного відродження, може дати тільки та галузь українського народу, що дісталася у межі Річипосполитої.

„Конструктивний напрям мусить серед українців перемогти, бо інакше цей нарід дожидає повний розгром і може нове століття неісторичного животіння, мусить перемогти й по польському боці, бо інакше Річпосполиту дожидає хронічна недуга, рожний рак нерозвязаної руської справи, а польське окраїнне громадянство конечність дальшого „життя на вульхані" за втертою, не дуже підіймаючою на дусі й не конечне чіткою засадою та випливаючі звідти втрати в майні й національному харктері, яких не скомпенсує ніяке „підсилення польського живла", ні ніяка мазурська кольонізація, навіть якби її направду виконали у великому стилі

„Тем для розважань (у поляків) не бракне, можнаб напр. застановитись, чи у призначеному для українців шкільництві, що чейже є або державне або докладно контрольоване державою, все гаразд, чи молодь українська не дістає випадково зовсім офіційно і програмово в руки книжок у польській мові й написаних поляками, прочитавши які, вона доходить до переконання, що підземний світ може віддати народові неоцінені заслуги а на конечний випадок вести до особистої карієри?

Або чи істнують у Польщі нині, легальні заведення, де українські вчені, забезпечені в офіційний авторитет, могли передумати історію українського народу, умовини його життя, виглядн на майбутнє й виложити вислідн тієї передуми народові в наукових творах?

Або чи воно правда що господарське життя українців, зорганізоване в сільських кооперативах, справді загрожує „польському станові посідання на Сході"? Кого випирають справді українці з червоноруського села, чи Чарторийських, Ділушицьких і Папарів, тобто тих, що зрослися з тією землею, мають право жити на ній і є на ній потрібні Річипосполитій, хоч ця правда може бути не до вподоби деяким лехітам, яких прапор має більше червоного, як білого, — чи теж українська кооперація випирає з червоноруського села таку аванґарду польщини, як Фінкельштайнів, Розенблюмів і Файґенблятів, без яких там може обійшлосяб?

Або чи не можнаб зробити чогось для тих кількох міліонів орачів, наших співгромадян, які в добу крізи працюють на періферіях держави, в дільниці з найгіршою у державі хліборобською структурою, без шкіл, в яких моглиб прибати хліборобську освіту в рідній мові? Думаю що неодно можнаб зробити, але не те й не так, якби це всміхалося деяким лехітам, які хотілиб сильніше обєднати „окраїни з Матірю" ліквідацією поміщицької власности і кольонізацією її хліборобами з „перенаселених сіл на заході", тобто викинути сотні міліонів, якщо не міліярди, не добувши ніяких вислідів, крім дефінітивної пролетаризації червоноруського селянина і напрямованого простою дорогою до селянської револьти загострення і аґрарної і національної квестії на Руси?"

Закарпаття.

УКРАЇНСЬКЕ УЧИТЕЛЬСТВО.

Про чисельний стан українського учительства на Закарпатті, членів Т-ва „Учительська Громада" в Ужгороді і його розміщення по поодиноких округах інформує табелька, яку подаємо нижче за мукачівським „Учительським Голосом" (ч. 6. за червень ц. р.):

Берегівщина має всього українського учит. 54, з того членів „У. Г." 54; Березнянщина 186 — 99; Волівщина 136 — 75; Іршавщина 143 — 72; Мукачівщина 180 — 156; Росвиґівщина 126 — 38; Рахівщина 143 — 131; Свалявщина 211 — 35; Севлющина 207 — 184; Тячівщина 177— 152; Ужгородщина 124 — 87; Хустщина 187 — 128; Пряшівщина — членів „У. Г." 12; Професура середніх шкіл — 28; Учительство горожанських (виділових) шкіл — 56; Учительство фахових шкіл 11. Разом членів „У. Г." 1.318. Число членів „У. Г." у народніх школах розпадається ще так: дефінітивних учителів 559, тимчасових учителів 339, помічних учителів 325. Разом 1.223.

ЗМІНИ В ДІВОЧІЙ УЧИТЕЛЬСЬКІЙ СЕМИНАРІЇ.

Три тижні тому епископ Олександер із причини лихого здоровля звільнив дир. о. Віктора Желтвая від ведення дівочої семинарії в Ужгороді і на його місце поставив проф. о. В. Ларя. Нічого в тім дивного. На жаль, одна частина мадярської і москвофільської преси розписалася про справу дуже погано і злобно. Закинено о. Желтваєві якісь грошеві маніпуляції. Не пощадили й особи епископа, який нібито невідповідну особу поставив на чоло інституції, як наслідника В. Желтвая і т. д. („Карп. Голос", „Русскій Вѣстник").

Ми засадничо не є проти здорової критики. Одначе рішуче осуджуємо всякий вузькопартійний, нечесний і неморальний виступ якоїнебудь ґазети. Це сумне явище в нашій журналістиці, що не вміє служити моральному піднесенню загалу, а любується в болоті темних глибин.

В. Желтваєві можуть ґазети закидувати деякі людські слабости, але не можуть закидувати йому таких грошевих маніпуляцій вже з тої простої причини, що він з рахунковими справами семинарії нічого спільного не мав. Щодо поступу епископа Олександра, то ясна річ, що він не буде питатися ані пана Фенцика, ані пана Бродія, ані когонебудь, кого має поставити на чоло своєї інституції. Розуміється, поставить там такого чоловіка, який відповідає законним вимогам і поведе як слід повірену йому молодь. (За „Українським Словом".)

Промова Преосв. Епископа Д-ра Івана Бучка

НАД МОГИЛОЮ ДИР. ІВ. БАБІЯ, НА ЛИЧАКІВСЬКІМ ЦВИНТАРІ, 27. ЛИПНЯ 1934.

Ірод спіймав Иоана і звязав його і всадив в темницю через Іродіяду, жінку свого брата. Бо Иоан говорив йому: „Не годиться тобі її мати". І хотів його убити, та боявся народу, бо уважали його пророком. В день-же уродин Іродових танцювала донька Іродіяди на середині і подобалася Іродові. Тому під клятвою обіцяв їй дати, щонебудь попросить. А вона, намовлена своєю матірю, сказала: „Дай мені тут на полумиску голову Иоана Хрестителя". І посумнів цар та через клятву і задля тих, що сиділи разом за столом, звелів дати. І післав і стяв голову Иоанові у вязниці. І принесли голову його на полумиску і подали дівчині, а вона принесла її матері. (Мат. XIV).

Жахлива трагедія св. Івана Хрестителя повторилася на особі бл. п. Івана Бабія, Директора української гімназії й першого Директора АЕпархіяльного Інституту Католицької Акції, — а вістка про це наповнила наші серця глибоким смутком і рівночасно й великим жахом з приводу обставин, в яких та трагедія повторилася. Не можу позбутися ще й досі тих морозних дрощів, які пройшли по мені на вістку, що скритовбийча куля перетяла нитку життя бл. п. Івана Бабія. Та сама куля пробила рівночасно не тільки серця найближчої родини Покійника, вона зранила й серця цілого українського громадянства, всіх, що його знали зблизька, всіх, що мали щастя з ним жити й працювати.

Пригнічений тяготою тих вражінь, — ледви чи зможу, чи буду всилі сказати нині похоронне прощальне слово, гідне невіджалованого Покійника, слово, яке булоб також потіхою для тих, що остали по нім, його рідні, приятелів і знайомих, що не можуть здержати гірких сліз, віддаючи йому останню прислугу. Ледви чи знайду я відповідні слова на вияв тяжкого болю й смутку цілої нашої АЕпархії, яка в особі Покійника стратила одного зі своїх найвірніших і найгідніших синів, що був першим Директором Архіеп. Інституту Католицької Акції, записав своє імя золотими буквами на перших сторінках історії тої організації. Тай чи можливим є в короткій похоронній бесіді представити велич чеснот, заслуг і прикмет Покійника, щоби нагляднїше змалювати образ втрати, яка постигла нас зі смертю його? Чиж можливе при цьому всьому не торкнутись ближче жахливого злочину скритовбивства, якого невинною жертвою впав покійний Іван Бабій?

Під невмолимим наказом християнської совісти сповняю цей тяжкий обовязок не тільки як приятель і співпрацівник Покійного на полі організації Катол. Акції, але передусім як священик і Епископ Католицький, що в дану хвилину мусить звернути увагу вірних на голос Божий, що смертю бл. п. Івана Бабія промовляє до нас голосно і страшно.

Дай Боже, щоб той голос дійшов до вух усіх тих, що в якийнебудь спосіб підготовили ґрунт під те жахливе братовбивство, тай щоби вони ще в час завернули зі шляху, на який вступили засліплені ненавистю. Бо тільки ненависть, що засліплює розум і серце, могла бути причиною останньої трагедії. Ненависть неузасаднена! Всі ми переконані, що Покійник як зразковий католик і український громадянин, не дав причини до тієї ненависти, бож ми знали його як громадянина наскрізь чесного, як людину чистих, хрустальних незломних засад, зачерпнених з глибини скарбів християнської віри, що була нормою і формою в його цілім житті чи то прилюднім чи приватнім, а цілій його діяльності перш за все педагогічній. Віру свою католицьку визнавав він на кожному кроці без боязни на якінебудь наслідки, а працював так, як наказувала католицька його совість. Хто мав щастя чути його промову на Марійськім Святі Молоді в часі академії на подвірі св. Юра дня 4. червня 1931 р., ніколи не забуде тих горячих слів з уст світської людини, які заохочували українську молодь до любови Небесної Неньки, до любови Церкви, до любови безталанної України. Для тої молоді жертвував Покійник всі свої сили, ціле своє життя. Заки вчив і приказував, він перш за все присвічував їй своїм добрим примірои, як треба сповняти наложені і приняті обовязки. Хоч мав славу людини солідної науки і хоч на високім становищі, а такий релігійний і побожний, такий скромний і покірний як дитина. Перед моїми очима стоять ті дискусії на засіданнях АЕп. Інст. К. А. в справі підготовки свята У. М. Х. Бо треба знати, що якраз з того Інституту, якого Покійник був Директором вийшла програма тої величавої маніфестації.

З народу вийшов Покійний, любив його і жив для нього. Він знав, що той наш нарід подібно як і наша земля, криє в собі незвичайні скарби, що їх треба видістати і викувати тяжкою мозольною працею. Він знав душу і серце того народу, знав його чесноти і його хиби. І в душі та в серці молоді того народу старався Покійник тяжкою виховавчою працею відкрити ті духові скарби і закріпити в ній любов до правди й добра. Всі здаємо собі справу, яка тяжка ця праця в нинішніх лукавих часах і в нашій парадоксальній дійсності. Але Покійник — людина залізної волі, не побоявся ніяких труднощів, поконував превріжні перешкоди, і в труднощах, здавалося, ставав ще більшим, ще сильнішим, ще завзятішим, щоб тільки ту молодь, той квіт і надію народу, врятувати від погубних впливів зовні. Він, як добрий католик, знав, що нація, вітчина — то ідеал, але не єдиний, ідеал великий, але не найбільший, бо найбільшим ідеалом для християнина то Бог, то віра, то спасіння безсмертної душі. Той ідеал обіймає всі інші ідеали людства, не виключаючи ніякого нашого правдивого ідеалу, а підтримує і ушляхотнює такі ідеали, як: вітчина, культура, поступ, даючи їм силу й дисципліну.

Ті свої засади старався Покійник защіпити у серцях повіреної собі молоді, і це стало причиною ненависти невідповідальних самозванчих чинників, які поставили себе суддями життя і смерти. І в цьому власне суть трагедії не тільки дорогого нам всім Покійника, але й нашої загальної трагедії, що вона поза злочином убивства невинної заслуженої людини криє в собі зародки національного самогубства.

А трагічний стан степенується, коли зважити, що від братовбийчої кулі падуть люди тої міри, що Покійник, якого сміло можна назвати героем праці, героем посвяти, героем серця. Це правдивий борець Католицької Акції, що неустрашимо обороняв засади католицької етики. Як його св. Іменник св. Іван Хреститель не побоявся безбожного й розпустного Ірода і рішучими словами: „Не годиться" бажав його завернути з дороги проступку, так Покійник рішучими зарядженнями бажав удержати молодь у карбах шкільних обовязків. Це жертва обовязку. Але та жертва є його найбільшою заслугою й остане найяснішою зорею в нашій незабутній памяти. Маю в Бозі надію, що ця остання, така болюча жертва, яка не дається нічим оправдати і той загальний осуд злочинного вбивства цілим укр. громадянством, чого доказом нинішні похорони — буде успішною пересторогою та опамятанням для тих всіх, що у своїм засліпленні думають, що можна злочином якунебудь прислугу Батьківщині зробити.

Прощайже, Дорогий Покійнику Іване, востаннє. В імени Церкви нашої запевняю Тебе, що збережемо Твоє імя на все в нашій вдячній памяти. За Твою працю для добра молоді, за Твою посвяту нехай Господь нагородить Тебе небесним царством на віки. А ти перед Богом заступайся за нас, а особливо за тих, що Тебе насильно відорвали від Твоєї родини і від Твоїх обовязків — бо вони не знають, що роблять.

І до Тебе, страдальна Дружино Покійника, маленьке слово моє: Ми всі втратили багато, але Ти втратила найбільше. Твій жаль і біль найглибший. Твої гіркі сльози хіба одна віра осолодить, що Твій муж знайшов у Бога напевно заплату, за свої чесноти. Злучи Твої сльози зі сльозами страдальної Матери під хрестом! Нехай Бог потішить Твоє серце, нехай осушить Твої сльози! Залишив Тобі Твій Покійний муж великий скарб, Твої діти. Виховуй їх, нехай ідуть слідами свого батька! Нехай будуть так, як Батько, вірними синами Католицької Церкви й Української Нації і так стануть найкращим памятником свого батька.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1934.

ГЕНРІ КІСТЕМЕРЕКС.

Совісний урядовець.

До свого 43-го року життя пан Джіролямо Бріко, книговод і „хлопець на всі послуги" у фірмі „Марсель і Син" не мав ніодної пригоди. Точно приходив він до бюра і додавав від ранку до вечора числа, за що 1-го і 15-го кожного місяця шефи виплачували йому 300 лірів. Коли шеф кликав його до себе, він за кожним разом блід і в горлі щось його стискало. Бріко був собі звичайний, несміливий чоловічок і мав смертельний страх перед усякими комплікаціями. А всеж доля заставила на нього пастку.

16-го січня вечором вертався він до дому зо своєї приятельки яку відвідував двічі в місяць. Вона не була ні молода ні гарна, зате тим менше мала вимог. Коли він вертався до хати завсіди мусів боротись із якимсь дивним смутком.

Коли він в год. 11-ій уночі входив по сходах, у померках, щоб засвітити сірник, його нога натрапила щось мягке, втратив рівновагу, спотикнувся і впав. Коли він пробував устати відчув, що його права рука торкнулась жіночих грудей. Після цього заплуталась у густому волоссі. Він перестрибнув перешкоду, тримався цупко стіни і нарешті пішов далі.

Тремтів увесь зі страху і майже без памяти вибіг на найвищий поверх, зачинивши за собою двері. Без віддиху стояв непорушно, потирав чоло рукою і надслухував. Потім засвітив світло і механічно приладив собі постіль. Повний жаху відскочив, коли на своїм простиралі побачив велику пляму з крови. Від цього руху впало крісло і Джіролямо весь захитався; вхопився за скатерть, що залишилась у його руці і потягла за собою попельничку та табакирку. У тиші кімнати забрязкотіла розбита порцеляна.

Джіролямо мав таке вражіння, що божеволіє.

Пізніше, коли трохи вспокоївся, пригадав собі те все, що він зробив зовсім механічно і з незвичайною послідовністю. Спершу обмив собі руки, пізніше — сам не знав навіщо — витягнув із шуфляди трохи заощадженого гроша. Тримять два банкноти по 100 франків і вложив їх до кишені. Засвітив спіритусову лямпу і зібрав усю свою неймовірну сміливість, щоби зійти по сходах до померлої, освітити її обличчя, заглянути у пригаслі очі та оглянути тьмяні уста і велику рану на шиї. Після цього перейшов через неї. Коли опинився на долині на сходах сказав він собі що мусить збудити сторожа і все йому оповісти.

Але весь дім спав спокійно. Бріко не міг зважитися будити всіх. Всіх розбудити, все розяснити? Ні, треба було йти на поліцію, цеж була поліційна справа! Бріко побіг до найближчого комісаріяту. Але коли побачив нараз перед собою червону ліхтарню, переляканий зупинився.

Він мусів би перейти перед поліційними урядовцями, заявити, що хоче бачити комісаря і весь припадок пояснити, оповісти всю цю жахливу історію відповідними словами. Яку історію? Упало йому нараз на думку, що він узагалі не знав нічого ближчого. Уночі наступив він на якогось трупа — ось і все. Комісар дивився би на нього пронизливим поглядом і розпитував би про все можливе — а його відповіди виглядали би зовсім неймовірно.

Піт виступив на чоло Брікота, який завсіди був переляканий, коли кликали його директори в бюрі. Що він мав робити? Він мусів себе спершу вспокоїти і розібрати все, що сталось, щоб здати собі справу з дійсного стану. Бріко рішив, що добре трохи почекати. Він вибрав дорогу малою вуличкою і почав блукати. Але його страх зростав за кожним кроком. За якийсь час відгомін його кроків на порожніх хідниках мучив його і лякав. Він не міг залишитись сам. Але куди мав іти? Майже проти своєї волі завели його ноги перед дім своєї приятельки, звідки він вийшов кілька годин тому. Він застукав і дама появилась на порозі. Вона аж подалась узад, коли його побачила. За її поглядом, що зупинився на його штанах, він побачив, що вони повні крови. У зеркалі, що стояло на столі побачив він якогось дикого Бріко, з викривленим обличчям і плямами крови на чолі. Його охопив жах і не здаючи собі справи з того, що робить, витяг-

Про нашу силу, жертвенність і біду.

Прага, у липні 1934.

ПРОГАЯЛИ МИ ТРИ НАГОДИ.

Хотів я, читачі, оповісти Вам, як стукають про нас у Европі... Оцеж недавно трапилось: тут таки у Празі! Щось пан міністер Бенеш на Підкарпатті пару разів про нас згадав. Сказано — дипльоматія. А не подобалось це чеській газеті — „Народній Політиці". відомий її співробітник д-р Борський, написав про нас статтю: не можна, каже, ставити карту на українців, бо вони нічого не вміють робити і нема у них жертвенности, — ось тричі мали нагоду збудувати свою державу — підчас замирення з центральними державами, за большевицького перевороту і коли поляки на Київ пішли, й ані разу не збудували! Зачіпило це одного нашого земляка, Вашого-ж співробітника, і він відповів у тій-же газеті невеличкою статтею: як, мовляв, нема жертвенности? А студентський курінь під Крутами, а чого вартий один факт під Базаром — може єдиний в історії, коли 300 наших старшин і козаків гордо відкинули пропозицію „покаятись" і зі співом „Ще не вмерла" на устах, згинули під большевицькими скорострілами і закопані в одній братській могилі?!

І знаєте, що пан Борський з того зробив? На другий день помістив статтю з таким заголовком: **На 35,000.000 — 1300 жертв!** А в статті пише: Отже, — каже — значить, правду ми писали, що в українців нема жертвенности. Дивіться, сам українець зазначає, що у них загинув один полк і 300 козаків, значить разом 1300 людей на 35,000.000. Якже вони хотять при такій жертвенности державу збудувати! Тут уже і інші наші люди заметушились і побігли до „Народньої Політики" — нові спростування понесли. Але там сказали,— що справа ясна і скінчена: маємо 35,000.000, а держави не збудували, а чому саме — вони не мають часу розводити над тим довгу поле́міку. Значить, не вміли і — баста!

НАША ЖЕРТВЕННІСТЬ.

Отож, як бачимо, беруть нас чужинці „гуртом" і у подробицях розбиратись не хотять! (Це лише ми один одного ліктями од української справи відштовхуємо та думаємо, що комусь там страшно важко: чи Голопупенко за Дріпченка чи, разом з Халявою проти Постоленка!).

І коли прийдемо ще раз (в 13-ий!) просити за Академію, то боїмося, що поговорять з нами також „гуртом" і „стукнуть": Скільки Вас є? — міліонів, але, додамо швиденько, по цей бік Збруча тільки 10. — Скільки потребуєте на школу? — Один міліон корон чеських. — Скільки це припадає на вашу душу? — По 10 галерів (півтретя сотика)! — Так щож, панове, поясніть нам: чи ваш українець таких грошей не може дати, чи не хоче дати, чи ви не вмієте їх зібрати, чи взагалі ви ще не доросли до своєї високої школи?

І ось тут-то ми й розведемо руками! Ніби й може, ніби й не відмовляється, але якось воно... не виходить. Словом: „Велика наша земля й обильна, але порядку в ній нема". Справді, страшний хаос! Подивишся часом на такого нашого чоловічка — розривається на всі боки: він і на „Просвіту" платить, і на „Рідну Школу" збирає, і реферати читає і передплату на „Діло" потайки від жінки посилає — словом, трудиться, як бджілка, відмовляючи собі у насушному! А другий, мов трутень: — нікуди ні сотика! Сидить собі у Мусяловича чи Куманова та винце попиває. А прийде ювилей Горбачевського чи інший здвиг національний, то він тобі так і преться на перше місце! А якби оце на нас нарешті, податочок всенародній, на всі необхідні потреби найвищою владою, — Конґресом Національним наложили! — то було би більше порядку й справедливости! Пхається такий панок туди чи сюди, а розпорядчик зі стрічкою жовтоблакитною — каблучками цок! — і так до нього ввічливенько: ваш контрольний листочок на уплату національного податку!

ДЕСЯТЬ ФОНДІВ І ОДНА НАДІЯ.

І буде спокій, порядок і діло! Бо тепер, прости Господи, й часопис розгорнути неприємно: один крик, один алярм, просто — ярмарка! „Просвіта" алярмує, „Рідна Школа" — сиґналізує десять ріжних фондів „SOS" висилають..., ну й Академія в такому разі хоче своє слово сказати, хоч і неприємно суто академічній установі на ярмарок пхатися! Але нічого не зробиш- у сучасних обставинах українського національного життя — це „залізна" необхідність. Ось нащо вже чеські високі школи — від держави повне утримання мають, а й то недавно тут, у Празі, ректори усіх високих шкіл змовились і спільний прилюдний виступ зробили, до нації апелювали, — мовляв, самих державних фондів для належного устаткування шкіл — не вистачає. Тим більше ми мусимо говорити нашим людям цілком вітверто і ясно, що на них одна надія, що повинні вони, хто це розуміє, записуватись у члени Товариства Прихильників Академії, надсилаючи свої членські внески і жертви, бо інакше ця наша висока школа рано чи пізно закриється...

Товариство Прихильників Академії побудувало собі таку цікаву „ідеольоґію" утримання цієї школи: мовляв, не кожний може розуміти й оцінити значіння високої освіти. Це в першій мірі можуть зробити люди з високою освітою. Академія для свого річного існування потребує 30.000 долярів, — отже треба, щоби серед українців знайшлось лише 3000 людей, так би мовити, національної еліти, які дали б річно по 10 долярів, і велике питання існування цієї високої школи, — питання нашої національної чести — розвязане. І, справді наші інтеліґентні люди досить інтенсивно почали записуватись, і набралось за рік такої національної еліти — 400 чоловік. Але далі — ослабіла аґітація (бо тяжко увесь час галасувати!), ослабів і приплив членів. Тай то сказати: криза всіх допікає, і для багатьох наших людей — 10 долярів сума немаленька.

МАТЕМАТИЧНІ КОМБІНАЦІЇ.

Але на цей випадок у Товаристві Прихильників є інший варіянт: можна записуватись у члени співробітники — річний внесок 3 доляри. Значить, треба 10.000 таких членів і справа з Академією знову в порядку. Одначе, далі саме життя підказує ще й інші „варіянти": багато по три доляри річно, внесіть по доляру: на це потрібно тільки 30.000 членів, — як на десять міліонів населення цифра зовсім малесенька! Алеж можна йти ще далі: можна дати лише по 10 центів річно (50 сотиків!) — і Академія втримається, при умові, що так зробить 300.000 людей, навіть найбідніших. І, нарешті, коли хочете, останній варіянт: при міліоні людей по одному центу (5 сотиків). Словом, що ми хочемо цим сказати? Що нація наша така чисельна, такі має резерви, що без ніякого напруження, тільки при орґанізованости — (я хочу це слово тричі підкреслити!) — може задоволяти всі свої національні потреби.

Тимчасом виходить щось інше: варіянтів багато а членів у Товариства прихильників все ще мало — і справа Академії в загрозливому стані

ЩО ЛЮДИ СКАЖУТЬ.

І що найгірше: Якби, не дай Боже, Академію закрили, то її почнуть і лаяти. Я навіть Вам скажу наперед, як то буде. Вийде собі такий чоловічок від Куманова чи Райха, обітре уста і проголосить: Великий злочин! Допустили до ліквідації нашої Української Господарської Академії в Подєбрадах! Народ український довірив долю цієї високої школи академічній професурі і її обовязком було в часі небезпеки сиґналізувати, алярмувати і підносити голос перед лицем цілої нації! І ось тепер, — легко сказати: в таку тяжку годину національного життя, коли всюди йде страшний наступ на українську культуру, ми позбавляємось своєї політехніки, — високої школи, в трьома факультетами, з налагодженим апаратом, позбавляємось також єдиного українського інституту позаочного навчання, що за короткий час розвинув і т. д. і т. д.

Будуть ще й інші статті, буде писати вся преса, але Академії вже не буде!

(Докінчення буде.)

Тор Дько.

нув банкноти з кишені, вложив їх у руку жінці і бурмотів: „Це нішо. Я все вияснию тобі. Мовчи! Бери!"

Жінка вибігла з хати без слова і пять хвилин пізніше Брікота арештували.

Слідчий суддя, що взяв його на допит на другий день, молодий, білявий, короткозорий урядовець в вічною усмішкою, але дуже точний, не мав труднощів, щоб переконати Брікота про його вину. Роля невинного була для такого типу як він повязана з надто численними ускладненнями, тим більше, що коли перетрусили кімнату Брікота найшли там кілька жіночих фотографій із глибокими декольте.

Бріко почервонів і багато лекше почував себе в новій ролі садиста та злочинця тимбільше, коли прокуратор і його адвокат ужили всіх зусиль, щоб розяснити, який міг бути мотив його вчинку. Бріко слухав сильно зацікавлений психольоґічних тонкостей на судовій розправі і завзятого поєдинку між двома славними оборонцями на тему його відповідальности. На щастя вийшов переможцем його оборонець і Брікота засудили тільки на досмертні примусові роботи.

*

Клімат у Ґуяні зробив йому добре. Життя на свіжому повітрі, якого він досі не знав, помогло йому у тих малих недомаганнях, задля яких він студіював що-неділі фармакольоґічну рубрику на 4-ій сторінці часопису. А що мав він лагідну вдачу, гарне письмо і розумівся на бухгальтерії, приділили його до канцелярії головного наставника над вязнями. Його попередні шефи з милосердя присилали йому вряди-годи гроші на тютюн.

Так вернувся він до свого давнього, рівномірного життя, яке збільшилось тільки на один соняшний промінь, одно реєстрове число і одну певність, що на старість не вмре він з голоду. Бріко зрозумів, що на цій землі все має свою льоґіку і що існує добре Провидіння. Він був задоволений.

Минуло спокійних пят літ, аж одного дня підійшов до нього вартовий саме тоді, коли Бріко додавав числа і сказав:

— Директор вас кличе!

Бріко поблід, зовсім таксамо як колись, коли його кликали до директора Марселя. Тремтючи ввійшов він до бюра. Директор устав із святочною міною:

— Дорогий пане Бріко! Я дістав приємну новину для вас! За одну годину будете вільні! Убивник Евгенії Бержер сам признався до вини. Ви ще раз зможете скласти свої зізнання, а з огляду на кампанію, яку вела вся преса у вашій обороні, президент наказав вас негайно випустити на волю. Пізніше подумаєте про свою регабілітацію. Дозвольте стиснути свою руку!

Бріко глянув на нього витріщивши очі. У його грудях почало щось кипіти і добувався з острахом голос:

— Але-ж ні... це я... я був... відійти?... алеж я не....

Та зараз зрозумів, що і тепер булоб так само безцільно грати ролю невинного, як колись доказувати свою невинність. Без слова опустив голову і в розпучі почав хлипати...

Вісти з Буковини.

ЛІТНІЙ КОНЦЕРТ.

В неділю 22. ц. м. улаштував „Український Мужеський Хор" у Чернівцях у павільоні „Діючий Рай" літній концерт. У програму входили стрілецькі і народні пісні в супроводі власної струнної орхестри. Завдяки молодому, енергійному інж. Осипові Горвацькому, організаторові „Муж. Хору", який став популярний не лише між своїми, але й між чужими, концерт випав під кожним оглядом знаменито. По концерті секція читальні в Рош Манастерська виставила комедію в 1 дії „Жених з міста", а при кінці наші пластуни вивели танки „Ковачок" і „Катерина". „Мужеський Хор" у Чернівцях повинен дійсно стати прикладом усім товариствам, бо він показав, що можна осягнути тихою і впертою роботою

ПОВЕНІ НА БУКОВИНІ.

Зливи, а подекуди справжні хмароломи спричинили виливи ріки Черемоша, який залив громади: Ростоки, Іспас, Милїів, Барбівці й ін. Таксамо і ріка Серет затопила громади: Петрівці, Купку, Лукавець, Бергомет та частину Жадови. Великі простори засіяні кукурудзою зовсім знищили повені.

НЕЩАСТЯ ЙДЕ ВСЕ В ПАРІ.

Епідемічні недуги на Буковині прибирають в останнім часі досить поважні розміри. І так по урядовим звідомленням начислено 26 випадків червінки в громадах Вашківці, Ротче та Сучавенани, 4 випадки в Чернівцях; 7 випадків шкарлятини в Петрівцях і Жадові, а в Барбівцях та Новій Жадові 4 випадки дифтерії й один літочий параліж.

ВЕЛИКЕ НЕЩАСТЯ НА КОНЦЕРТІ.

Дня 17. ц. м. улаштувала військова орхестра в Чернівцях масовий концерт, у якому виступало 700 військових музикантів. Концерт улаштовано на площі жид. спорт. товариства „Макабі". Перед самим початком концерту завалилася трибуна для глядачів. Зпід розвалин витягнено з поломаними руками й ногами шість осіб: одну вчительку, жінку капітана, урядовця податкового із жінкою і двох купців. Комісія знавців ствердила, що виною нещастя була недоцільно збудована трибуна.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

Століття університету св. Володимира в Києві.

(15. (28.) липня 1834 — 1934 р.)

II.

Щойно з царюванням Олександра II. настали кращі часи в житті й діяльності київського університету.

Новий університетський статут (1863 р.) встановив автономію професорської корпорації, інспектор перестав бути лютим знаряддям куратора шкільної округи, факультети придбали право цензурувати праці своїх членів і т. п.

Але царювання Олександра III. принесло новий університетський статут (1884 р.) Навчання в університеті знов підпорядковано університетському начальству та міністерству освіти; підсилено догляд інспекції за студентами: заведено уніформу для студентів і т. д. Саме в дні святкування 50-літнього ювилею київського університету студенти вчинили заколот з приводу оголошення нового, університетського статуту, за що й поплатилися нечуваною карою: виключено всіх студентів з університету, а сам університет закрито на пів року.*) Але й ця кара, розуміється, не могла внести серед студентів примирення з академічними умовинами статуту 1884 р. Студентські заколоти не припинялись. У відповідь на ці заколоти міністр освіти П. Боголєпов видав правила 29. липня 1899 р. про призначення до війська студентів, замішаних у заколотах. 183 студентів київського університету дійсно відправлено до війська. Відповідю на це було вбивство міністра освіти Боголєпова студентом Карповичем (14. лютого 1901 р.).

Щойно з революцією 1905 р. університет знову здобув право обрати ректора, деканів і професорів, полекшено догляд за студентами та признано їм право творити наукові гуртки. Тодіж у 1905 р. під тиском ходу революційних подій комітет міністрів підняв питання про встановлення деяких полекш щодо української мови й літератури і з цією метою звернувся, між іншим, до київського університету з предложенням подати свою думку в цій справі

З доручення історично-фільольоґічного факультету проф. В. Б. Антонович склав записку в справі обмежень української мови з такими кінцевими висновками: „Гадаю, що ті виїмкові тяжкі заходи, які сковують український друк, мусять бути усунені, і що друк цей у цензурному відношенні повинен бути зрівняний з постановами, що є обовязкові для російського друку. Гадаю, що в цьому питанні це єдиний вихід, що задовольняє принцип справедливости та відповідає високій гідності держави". Ця записка проф. В. Антоновича лягла в основу записки, яку склала комісія, спеціяльно для того обрана професорською радою. Комісія також визнала, що обмеження української літератури є несправедливі як з етичної, так і з історичної точки погляду, та не можуть бути виправдані й вимогами державної користи. Комісія підкреслила, що на першому місці між книжками, покликаними задовольняти найвищі потреби духа, слід поставити св. Письмо народньою мовою. Щодо наукової та публіцистичної літератури народньою мовою, то й вона не може бути предметом заборони, оскільки не порушує загальних законів про друк. Одначе слід згадати, що знайшовся один професор, а саме Ю. Кулаковський, який залишився при своїй думці щодо видання св. Письма українською мовою.

Але не довго довелося університетові користуватися здобутками революції: З подавленням революції 1905 р. фактично відновився статут 1884 р., і щойно незадовго перед революцією 1917 р. почав потрохи відчуватися дух лібералізму в житті й діяльності університету.

В 1917 р. київському університетові довелося знову висловити свою думку про українське питання. В записці на адресу російського тимчасового уряду професорська рада, між іншим, писала (в липні 1917 р.): „Керманичі українського руху домагаються заведення української мови, як державної мови та викладової мови в школах. Проте найміцніший і найдорожчий для обох народів (себто українського та російського — С.) звязок є наша російська літературна й загально-державна мова, яку вони з законною гордістю і майже з однаковим правом можуть назвати своєю. Домагання заміни загально-російської літературної мови в майбутній Україні штучно утвореною й не досить ще розробленою мовою загрожує затримати розвиток освічености

*) Цікавий матеріял про цей заколот подає статтю О. Назаревського: „Ювилей київського університету і студентські заколоти 1884 р". Див. Другу кн. збірника „За сто літ". Київ. 1928 р.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1934.

о. СТЕПАН КОВАЛІВ. 2)

ПРО ДУХІВ.

Одного разу перешукали докладно цілу кімнату й коли знову почався сипати тинк, то в волосі присутної тоді там жінки Губманієвої найшли кусень з отинковання стіни, хоч його раніше не було в кімнаті й хоч стіни лишилися ненарушені. Спроваджено остаточно до тої таємничої кімнати комісію, яка тільки ствердила, що обману тут ніякого нема й що на голову Вайсівної не знати звідки падуть куснйки гипсу.

Остаточно справа покінчилася так, що Вайсівна мусіла перепровадитись зі свого помешкання у Бірхбавера, бо юрба народу збігалася туди, бажаючи побачити духів.

Останніми часами трапилася в Берліні подія, яка зовсім нагадує відомі появи „духа Василька" у Бродах. Опис цієї події повторюємо за поважним християнським часописом „Природа і культура", який не полює на сензацію, але подає завсіди правдиві й перевірені вістки.

Отже перед кількома місяцями помер у Берліні столяр Іван Регульський, що мешкав при вулиці Губенерв. Незабаром після його смерти почали трапятися в його помешканні дивовижні явища. Вдова по столяреві чула за стіною стукіт і мужеський голос. Але на цьому не кінець. Покійний столяр мав іще в Берліні свого рідного брата Альберта, який зі своєю родиною жив у іншій дільниці міста. І саме в помешканні Альберта почали в тім самім часі діятися такі речі, які, як заявили присутні лікарі, лише дуже рідко можна оглядати.

Альберт Регульський має 4-літню донечку, яку покійний „вуйко Іван" дуже любив. В кімнаті, де спала ця донечка, теж чути було стукіт до стін і шарудіння по кутках. Тяжкий дубовий стіл починав сам від себе їздити по кімнаті, а лялька, що висіла над дитячим ліжком, вимахувала руками й ногами.

Батьки повідомили про ці події свого пароха о. Гільдебрандта, котрий теж оглядав ці дивні явища й переконався, що вони відбувалися тоді, коли дитина лежала в ліжку. Священик звернувся в цій справі до наукового парапсихольоґічного товариства, яке вислало лікарську комісію. Лікарі, що також запримітили ці дивні явища, звертали особливу увагу на поведінку дівчинки. Весь час лежала вона непорушно в своїм ліжечку, коли у кімнаті відбувалися несамовиті явища.

Так „страшило щось" в цій кімнаті цілих два місяці. Згодом почало втихомирюватися і в останніх часах уже більше ці явища не повторювалися.

2. ТІЛА, ЩО РУХАЮТЬСЯ І МЕДІЇ.

З наведених прикладів пізнали ми, де страшило, а тепер приглянься, як обявлялися духи при помочі медія.

У часі, як медій заснув, бачили присутні якісь світляні тіла, якісь огники, якісь малі мряковини, якісь руки, що хватали й переносили з місця на місце то цвіти, то пера або якінебудь інші предмети. „Ці руки при доторку, — оповідає славний учений Крукс, — видавалися іноді студеними як лід і мертвими, іншим знов разом теплими і повними життя, стискали за руки, наче які старі приятелі. Одного разу задержав я таку руку в моїй руці, постановивши її не випускати. Тимчасом не чув я ніякого зусилля, щоби ця рука видобувалася з моїх рук, тільки рука та немов поволі розпливалась у мряку і тим способом висвободилася з моєї долоні".

Недавно появилася дуже цікава книжка **„Про смерть"**. Це виклади Н. Нельсона, професора ісляндського університету. Згаданий професор був спершу непримирним ворогом усяких сеансів і глузував собі з них немилосерно, доки випадково не пізнав незвичайно сильного медія — сільського хлопця з Ісляндії, який прибув до столиці, щоби стати друкарем. Про цього хлопця оповідали дивні дива, аж кількох запалених спіритистів спонукало професора, щоби він прибув на сеанс з тим медієм. Дуже скептично настроєний і невдоволений, що дався намовити, професор прийшов із постановою, щоби ствердити, що все те ошука. Медій був під твердою контролею. Явища були загадочні і відтепер став професор сам вести досліди, а потім оголосив їх друком. Книжка ця містить уступи про феноменальні явища в присутности цього примітивного сільського хлопчини. Професор пише: „Перший раз щойно тепер довелося мені бачити правдиві сеанси медіюмічні. Ми мали ріжнородні явища світляні і численні левітації, не тільки столи йшли вгору, дарма, що учасники з усіх сил тягнули їх удолину; ба навіть сам медій поїхав аж під стелю разом з отоманкою, на якій лежав. Дивні були світляні явища: спершу показувалися як світляні язики, що повставали одні за одними в ріжних місцях кімнати, пізніше розвинулися так, що вся стеля поза медієм була наче у світляній хвилі із таємним рисунком — наче сітки з очками. По кількох вечорах ми побачили якусь постать, що станула серед світла.

(Далі буде.)

того народу, який змушений буде нею користуватися".

Отож київський університет не прийшов українській владі на допомогу в справі українізації високих шкіл. Українська влада мала намір перетворити університет св. Володимира в Києві в український університет, але вирішила не руйнувати старих позицій російської культури на Україні та відкрити в Києві окремий український університет, який і дійсно відкрито 6. жовтня 1918 р.

Большевицька влада відразу заялася „пролетаризацією" високих шкіл і в цією метою оголосила щодо них принцип „відчинених дверей", себто кожний без виїмку мав вільний вступ до високої школи. Трохи згодом, а саме в 1920 р., большевицька влада зовсім зліквідувала університети на Україні, в тім числі й університет св. Володимира, вбачаючи в них школу, перейняту ідеалістичною схолястикою.

Щойно в жовтні 1933 р. відновлено в Києві університет. І хоч відновлений університет міститься в будинку колишнього університету св. Володимира, всеж, розуміється, не можна назвати його спадкоємцем чи то університету св Володимира, чи то українського університету в Києві, бо відновлений університет і своєю структурою, і своєю програмою значно розходиться з тим поняттям, яке звичайно звязуємо зі словом: університет.

Не можна, розуміється, в короткій статті дати огляд наукової діяльности університету св. Володимира за увесь час його істнування та більш-менш докладно визначити його значіння для України. Одно можна сказати, що самі імена бувших — нині вже покійних — професорів, доцентів та адюнктів університету св. Володимира, як ось імена Михайла Максимовича, Миколи Іванишева, Ореста Новицького, Миколи Костомарова, Михайла Драгоманова, Миколи Зібера, Олександра Котляревського, Володимира Антоновича, Олександра Кістяковського, Михайла Владимирського-Буданова, Миколи Дашкевича, Івана Лучицького, Володимира Іконнікова, Андрія Лободи, говорять за себе. Безперечно, всі ці учені прислужилися тому, що університет св. Володимира в Києві здобув собі почесне місце серед наукових установ Зах. Европи; а багато з названих тут учених, не зважаючи на русифікаторську мету, з якою київський університет був заснований, прислужилися також розвиткові української культури, виховавши сотні й тисячі культурних діячів,*), що потім приложили свої сили на працю для українського національного відродження.

Ст. Сірополко.

*) Вже з 1879-го р. університет св. Володимира мав щорічно понад 1,000 студентів, а в останніх пятьох роках (до 1918 р.) було їх більше як 5000 річно.

Чехословацькі національні соціялісти поширюють свої впливи.

Мадярська, німецька, українська й жидівська секція партія Бенеша.

Як повідомляє німецький часопис з Братіслави, чехословацька національно-соціялістична партія задумує заложити в себе мадярську й німецьку секцію. В кругах чеськословацької соц. партії прийшли до переконання, що багатько мадярських та німецьких робітників є невдоволених соц.-демократичною партією, тому їх хочуть переняти до себе. Крім того сподіються найти прихильників серед партії християнсько-соціяльної. Як дальше подають, мали теж і жиди зголосити свою охоту заложити свою секцію в партії Бенеша. Можна сподіватися, що й на Підк. Руси схоче ця партія поширити свої впливи серед нашого населення. Перші спроби ми вже бачили, коли то свого часу видано додаток до „А-Зету" під наголовком „Свободное Слово", писане дивною леґіонарською російщиною та прикрашене милими фізіономіями д-ра Камінського та д-ра Феницика, яких „Свободное Слово" думало для себе скаптувати... (Українське Слово)

—o—

Дальший хід подій в Австрії.

СПІЛЬНА АКЦІЯ ФРАНЦІЇ ТА ІТАЛІЇ.

ПАРИЖ, 27. 7. ПАТ. На вістку про події в Австрії та вбивство Дольфуса премієр Думерґ відбув нараду з мін. Барту, а опісля з мін. Еріо та ґен. Деменом, з якими обговорив ситуацію Австрії. Опісля мін. Барту мав нараду з італійським амбасадором. Мін. Барту вдержує постійно контакт з Римом і Льондоном та слідкує за подіями в Австрії. Відповідальність за події у Відні вважає прилюдна опінія Риму, Парижа і Льондону льоґічним наслідком терористичної акції, яку піддержували з Берліна і Мінхену.

ГОСТРІ НАПАДИ НА НІМЕЧЧИНУ.

РИМ, 27. 7. ПАТ. Італійська преса гостро нападає на Німеччину за останні події в Австрії. „Месаджеро" пише, що вбивство було наслідком злочинної акції і пропаґанди з закордону. Щоденник відтверто виступає проти Німеччини. Інтервенція німецького посла за змовниками дуже вимовна і не вимагає ніяких коментарів. Одначе ситуація в Німеччині не зміниться. За незалежність Австрії стоїть, крім волі народу, збірна ґарантія великих держав. З подібними замітами і в такому гострому тоні пише французька та англійська преса. Большевицька преса закидає орґанізацію державного перевороту Берлінові та радіє вельми, що останні події в Австрії погіршать взаємини Італії з Німеччиною.

ВІДГОМІН ПОДІЙ В АНГЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 27. 7. ПАТ. Події в Австрії знайшли вже відгомін у парляменті. Мін. Саймон у своїй промові підкреслив два моменти: жорстоку поведінку вбивників канцлера Дольфуса, до якого не допустили ні лікаря ні священика та інтервенцію німецького посла за вбивниками. Посли голосними окликами висловили своє обурення. Мін. Саймон заявив, що В. Британія не змінить свого становища в справі Австрії.

ПОХОРОНИ.

Похорон канц. Дольфуса буде в суботу 28 липня в год. 14.30 зперед ратуша. Там виголосить промову президент Мікляс, кн. Штаремберг і бурмістр Шміц. Опісля похоронний похід піде до церкви св. Стефана. На цвинтарі промовлятиме мін. Шушніґ і представники Фронту батьківщини.

ПОЛІТИЧНЕ ЗАВІЩАННЯ КАНЦ. ДОЛЬФУСА.

У Відні кажуть, що канц. Дольфус оставив політичне завіщання, в якому м. і. визначує теж свого наслідника. Кола, дуже близькі до покійного кажуть, що про якесь спеціяльне завіщання нічого невідомо. Завіщанням в обширнішому значінні є політичні енунціяції Дольфуса.

Рада міністрів на вчорашньому засіданні ухвалила далі вести політику пок. канцлера Дольфуса.

ПАПЕН У ГІТЛЄРА.

ЛЬОНДОН, 27. 7. ПАТ. З Берліна повідомляють, що Папен відвідав Гітлера, який є в Байрайті, після чого ще нині вернеться до Берліна заки віділе до Відня.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. Нім. Інф. Бюро оголосило телеграму свого віденського кореспондента, що в тамошніх колах закордонних журналістів заячували, нібито австрійський уряд щоправда, дав згоду для Папена, одначе з тим звязав деякі ґарантії. З огляду на це заявили урядово Нім. Інф. Бюрові, що досі не прийшов іще до віденського уряду принятий загально диплсматичний внесок від німецького уряду. Тому неможливо, щоби дали згоду. Австрійський уряд не видав іще в тій справі ніякої заяви. Всеж австрійський уряд приняв із великим задоволенням зміст листа канцлера до Папена.

ПЕРЕД ЕВРОПЕЙСЬКИМ КОНФЛІКТОМ.

РИМ, 27. 7. ПАТ. На австрійськім кордоні стоїть 40.000 італійського війська під проводом ґен. Байстрочі та десятьох ґенералів дивізії і бриґад. Військами у Больцано проводить ґен. Патріяні, давніше шеф військової місії в Альбанії. Військовими частинами в Удіне проводить ґен. Ґраціяні, під проводом якого підчас світової війни італійські війська заняли Киренаїку.

ВБИВНИК КАНЦЛЄРА ДОЛЬФУСА.

Вбивником канцлєра Дольфуса є вояк Отто Папета, який підчас світової війни був в тім самім полку, що покійний канцлер.

САМОГУБСТВО ДИРЕКТОРА ПОЛІЦІЇ.

Влада арештувала колишнього директора поліції Брендля під замітом тісної співпраці з націонал-соціялістами. Кружляють поголоски, що Брендль скінчив самогубством.

—o—

Після вбивства дир. Івана Бабія.

ОПЕРАЦІЯ ВБИВНИКА.

У четвер вечором лікарі перевели операцію вбивника бл. п. дир. Івана Бабія, студ. Романа Савчука. Кулі покищо не витягнули, бо така операція довела би до ще більших ускладнень. Убивника відживляють штучно, бо куля розірвала йому язик і він не може нормально відживлятися. Після операції горячка підскочила. Тому стан недужого дуже поважний.

СЕКЦІЯ БЛ. П. ДИР. І. БАБІЯ

У четвер пополудне відбулася секція тіла дир. І. Бабія в інституті судової медицини при вул. Пекарській. Секцію переводив д-р Попельський у присутности слідчого судді д-ра Цісли. Куля пробила мозок і тому дир. Бабій згинув на місці.

ПЕРЕНЕСЕННЯ ТЛІННИХ ОСТАНКІВ ДО ЦЕРКВИ СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА.

У четвер в год. 6-ій вечором перенесли тлінні останки бл. п. дир. Івана Бабія з каплиці при Інституті судової медицини до церкви св. Ап. Петра і Павла при вул. Личаківській. У похороннім поході взяло участь девять священиків під проводом о. прелата Куницького, які відправили в церкві панахиду.

ПОХОРОНИ ПОКІЙНОГО ДИР. ІВАНА БАБІЯ.

Заупокійну архиєрейську Службу Божу відправив у церкві св. Ап. Петра і Павла в год. 8.15 Преосвященний Кир Никита Будка в асисті 12 священиків при вщерть виповненій церкві. На богослуженні були присутні представники Кураторії нач. Кестліх і Юс, учительський збір обох українських гімназій, шкільна молодь та українське громадянство. Підчас богослуження виголосив проповідь о. д-р Гориккевич, катехит української гімназії, в якій пок. І. Бабій був директором.

Після богослуження зворушливими словами попрощав покійника епископ Никита Будка, який є односельчанином бл. п. дир. І. Бабія (зі села Добромірки, збаражського повіту).

Похорони відбулися в год. 4-ій пополудні і тревали до год. 7-ої вечором. Похорони вели обидва епископи: о. д-р Іван Бучко та о. Никита Будка в асисті цілої капітули, духовників — професорів Богословської Академії і всіх парохів львівських церков. На похорони зібралися непрглядні маси народу, причому бачили ми весь львівський педагоґічний світ. Над могилою перший промовив Преосвященний Кир о. д-р Іван, якого промову друкуємо на окремому місці.

Опісля промовляли: візитатор львівської шкільної кураторії **Шеліви** від Кураторії, о. крилошанин **д-р Лаба** від Богословської Академії та Богословського Товариства, проф. **Біленький** від учительських зборів обох українських гімназій і Т-ва „Учительська Громада" та інші.

КЛЄПСИДРИ.

На мурах м. Львова появилися великі клепсидри, що повідомляли про смерть дир. Бабія. Про деякі з них згадували ми у вчорашньому числі „Діла". Нині доповнюємо нашу замітку тим, що на мурах розліплено ще клепсидри від Богословської Академії та Управи Учительського Збору філії державної гімназії з українською мовою навчання.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

Дружина бл. п. дир. Івана Бабія є з дому Юрчинська, а не Корчинська як це помилково зложено у вчорашньому „Ділі".

НОВИНКИ

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, І. пов. Тел. 54-46. Приймає футра до перехову на літо. 1287 56-?

— **Відкриття кедринового заповідника відложено.** Довідуємося з достовірного джерела, що відкриття кедринового заповідника в околиці Підлютого, заповіджене на початок серпня ц. р., відложено на пізніший час.

— **Чи саботаж?** Аг. Всхуд повідомляє: У Вербові, бережанського повіту, на т. зв. лісничівці, в якій живе лісничий Вл. Фортуна, предсідник місцевого відділу „З. С." невідомий досі чоловік облив гонтяний дах бензиною та підпалив. Вогонь запримітили впору та вгасили.

— **Ще про розшарпаного петардою.** В справі розшарпаного петардою в бориславської ворожки Фоглевої 24-літнього Ст. Сеня поліція ствердила, що він від довшого часу носився з самогубним наміром. Говорив, що коли відбере собі життя, то так щоби слід по ньому не остав, себто вибуховим матеріялом. Далі поліція стверджує, що Сень хотів убити інж. Юрія Мушинського в Бориславі, який відправив його з праці та своїми зізнаннями причинився, що Сеня за крадіж засудили на 4 місяці арешту. В усякому випадку ствердили, що справа вибуху бомби не мала нічого спільного з політикою.

— **Душогубство.** Пишуть нам з Бережан: Напередодні св. Петра і Павла, себто 11. липня вечором коло 10. год. пішов на милу розмову до ліса з чужою жінкою гром. Михайло Снак з Анною Замосцяник у Мечищові. Відай не дуже та розмова подобалася чоловікові Аннички Миколі Замосцяникові с. Івана, теж з Мечищова, бо приловивши залюблену пару, джаґаном таки на місці розфалатав голову Михайлові Снакові та крім того поломив обі руки, щоб не обіймали його жінки, а на додаток ще й 14 ребер. Михайла Снака вже поховали, а Миколу Замосцяника та його симпатичну жіночку притримала поліція.

— **Сфінґований напад?** Польські джерела повідомляють, що поліція в Скнилові арештувала боєвика ОУН Дмитра Труша, виконавця нападу на команданта поліційної станиці в Вербізцях, Шляхціцовського. Він мав три пострілові рани на грудях. Труша привезли до львівського шпиталю і тут, лікарі ствердили, що рани завдані з безпосередньої віддалі. Це, як твердять згадані джерела, вказувало би, що Труш стріляв до себе в самогубному намірі.

— **Львівська хроніка.** Ст. Задорожний з вул. Красіцьких 19 повідомив поліцію, що власник овочарні при вул. Третього Мая, Брод, вимантив у нього сто зол., приобіцявши йому посаду у гр. Баворовського. — Невідомі злодії вкрали з хати Ст. Смитівни (Личаківська 149) річей на 348 зол. — Наслідком вибуху „примуса" повстала пожежа в домі при вул. Бляхарській 8. Пожежна сторожа вогонь угасила. — Невідомі злодії вкрали з жидівського робітничого союзу при Казимирівській вул. 16. пятдесять крісел і 4 столи.

— **Ріжні вістки.** Еспанські війська помашерували на Смару у західній Сагарі. — Під покровом Ліґи Націй та італ. комітету для духової співпраці відкрили у Венеції міжнародній конгрес мистецтв. — Франц. маршалок Ліоте вмирає. — Ріжні члени англійського парляменту та палати льордів підписали заклик до громадянства, щоб воно склало 30.000 фунт. на видання в 40 томах історії англійського парляменту; перший передплатник, що зложив гроші це король. — У Латвії почались ріжні свята присвячені історії латиського народу. — Верховний комісар для справ еміґрантів із Німеччини заявив, що більша частина жидів виемігрувала до Палестини; із не-жидів удалось вислати на роботи до Франції 20.000 осіб. — У Байрайті вагнерівський фестіваль; на першу виставу пішов „Парсифаль" під орудою Р. Штравса; були присутні Гітлер, Ґебельс і князь Авґуст-Вільгельм. — У науковій німецькій експедиції на верхи Гімалаїв згинув теж її провідник Віллі Меркель.

— **Чому Уелс приїхав до Москви.** Англійський письменник Уелс приїхав літаком до Москви 23-го ц. м. Його зустріли представники ріжних організацій. Відповідаючи на ріжні привіти Уелс сказав: „Я був у Росії ще за життя Леніна. У розмові зі мною він заявив: Приїзджайте до нас за 10 літ поглянути, що з нами буде. Я послухав його ради. Тепер цікаво тільки, що Уелсові за ці 2 тижні побуту покажуть і що він сам побачить.

— **Повітряна війна над Льондоном.** Над Льондоном відбувалися в останнім часі величезні маневри цілої англійської повітряної фльоти. Їх хід мав представляти повітряний напад і оборону столиці Великої Британії. Вислід маневрів викликав жах серед людности. 90 проц. „ворожих" літаків пробилося через оборонну лінію й „збомбардувало" місто. У воєнний час усі важніші обєкти Льондону булиб знищені, а його 7-міліонова людність видушена боєвими ґазами. Останні маневри показали, що в разі війни столиця Англії засуджена на загибіль.

— **Гіндуське Голівуд.** В околиці міста Лягоре повстала перша велика станиця гіндуської фільми. Гіндуси фільмують віддавна, але їх фільми мали малу вартість і не надавалися до експорту. Тепер головне гіндуське фільмове підприємство „Пуніяс" запросило до себе цілий ряд німецьких режисерів і операторів. Вони мають зреформувати гіндуський фільмовий промисл і хто знає, чи незадовго цілий ряд далекосхідних фільмових зірок не стане так само славний, як нпр. Марлена Дітріх чи Ґрета Ґарбо.

— **Вмирають від спеки.** Наслідком спеки, яка навістила Зл. Держави, померло на соняшний удар 1.361 людей. З того 378 припадає на Місурі та 360 на Іліноіс. З останніх телеграм виходить, що страшна спека, яка заподіяла великі шкоди, помало минає. Температура опадає. На великих просторах падуть дощі.

— **Ліквідують банду Ділінґера.** Позбувшися свого славнозвісного ворога Ділінґера, постановила американська поліція знищити і його банду. Кількох її членів уже вдалося заарештувати, але два головні провідники ще все скриваються. Один із них, Дж. Нельсон, якого через його молодий вигляд називають „дитинка", має на сумлінні кілька убийств, а другий, це славний бандит Жак Гамільтон, який свого часу поміг Ділінґерові втекти з вязниці. Однак поліція має надію вже в найближчім часі зловити обох злочинців і увільнити Америку від тої язви, якою є банда Ділінґера.

— **Великі роковини.** Летунство вже ввійшло у кров сучасного життя. Чуючи, про щораз то неймовірніші подвиги лицарів повітряного царства, оглядаючи летунські фільми, ледви чи можемо повірити, що люди літають не довше як трицять літ і що в липні цього року минають 25-і роковини першого лету на більшу скалю. В добі подвигів Бальба не можемо собі навіть уявити, яке враження вчинила на людство у 1909 р. відомість, що француз Блеріо перелетів канал Ля Манш. Але так було. Незнайомі падали собі на вулицях в обійми, довідавшись про цю величезну перемогу людського ґенія. А коли місяць тому, Блеріо ще раз, тим разом у аеропляні найновішої конструкції і без жадної небезпеки, прилетів до Льондону, знов витала його тисячна юрба, а найкращі летуни Англії віддали поклін ветеранові свого мистецтва.

— **Збанкротувало місто на Фльориді.** Місто Кій Вест, що лежить на самім полудневім краю стейту Фльорида, проголосило банкроцтво. Воно мало в 1920 р. 18.000 населення, тепер має 12.000. В депресії місто стратило виробництво циґар і всякі підприємства. Крім того водна торгівля покинула Кій Вест. Місто звернулось до стейтової і федеральної влади, щоб його перебрали. Адміністратор Фльориди повідомив ґубернатора Шольца, що перебере місто Кій Вест і буде старатись привести його до ладу.

— **Адмірал Бирд у небезпеці.** Адміралові Бирдові, знаному американському дослідникові полярних околиць, загрожує велика небезпека. Підчас своєї останньої виправи в околиці південного бігуна порішив він, сам один перебути полярну зиму у ледовій хатинці, щоб поробити деякі досліди з метереольоґії. Спочатку йшло все добре, але небаром радієві телеґрами з ледової пустелі стали загрозливі: Адмірал Бирд зранив себе в руку і йому загрожує ґанґрина. Ратункова експедиція, яка мала звільнити хороброго дослідника, мусіла по 28 милях завернути, бо безперервні бурі не позволили дальше посуватися.

— **Бенефіс у кіні „Марусенька".** У вівторок 31. липня в год. 9.15 буде бенефіс артистів Шмарівни, Рельської та Островського. Вони дадуть ревію в 20 образах п. з. „Раз живемо!"

СПОРТ.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Відплатні змагання цих дружин за мистецтво Окружної Ліґи відбудуться в неділю 29. ц. м. на грищі Погоні. Початок: год. 5. попол. Попередять в год. 3. змагання резерв. Ціни найнижчі.

НАКОЛЕСНІ ЗМАГАННЯ ЛЬВОВА.

В дні 29. липня відбудеться наколесний біг на стрийській шосі на 10 км. Збірка змагунів на площі С.-Б. точно в год. 8-ій. Змагання повинні зібрати на старті всіх наколесників Львова, бо це добра заправа перед близьким уже краєвим бігом. Зголошення на письмі до суботи 28. ц. м., до год. 19-ої в домівці У. С. С. Домініканська 11.

КРАЄВІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

відбудуться у Львові в днях 1. і 2. вересня ц. р. з такою програмою:

І. Жінки: біги: 60, 100, 200, 800; мети: куля, диск, ратище — одно- й обіруч; скоки: вгору і вдаль з розбігом та вдаль з місця; гінці: 4×100, 4×200.

ІІ. Мужчини: біги: 100, 200, 400, 800, 1500, 10.000; мети: куля, диск, ратище — одно- й обіруч; скоки: вгору, вдаль, з жердкою, трискок; гінці: 4×100, 4×400.

КАЛЕНДАРИК РОЗГРИВОК У. С. С. ЗА ПЕРШЕНСТВО ПЕРЕМИЩИНИ В КОПАНІМ МЯЧІ. (ІІ. черга)

22. 7. Степ — У.С.К. (Добромиль), Спартак — Сокіл, Вігор (Військо) — Запорожець (Нижанковичі); 29. 7. Беркут — Сокіл, Запорожець — Степ (Бушковичі), Спартак — У. С. К.; 5. 8. Беркут — Запорожець, Спартак — Степ, У. С. К. — Вігор; 19. 8. Сокіл — У.С.К., Беркут — Вігор, Запорожець — Спартак; 26. 8. Беркут — Степ, Вігор — Спартак; 28. 8. У. С. К. — Запорожець, Сокіл — Степ; 2. 9. У. С. К. — Беркут, Сокіл — Запорожець, Степ — Вігор; 9. 9. Спартак — Беркут, Сокіл — Вігор.

Відозви й комунікати.

ЗАКЛИК ДО ЙОЗЕФІВСЬКИХ МАТУРАНТІВ З 1924-ого РОКУ.

Повідомляємо товаришів, які склали семинар. матуру в Йозефові в році 1924, що дня 19. серпня ц. р. з нагоди десятиліття відбудуться товариські сходини в Писані Нижній. До участи в сходинах запрошуємо також матурантів й йозефівців інших річників.

Товаришів, що з незалежних від них причин не зможуть взяти участи в сходинах, просимо відгукнутись у цей памятний для нас усіх день, пригадуючи собі спільно пережиті хвилини та „славну пятнацятку".

Хто зможе прибути на цей зїзд, просимо, з організаційних мотивів, прислати зголошення (з зазначенням кількости членів родини) на адресу: Каролина Яворська, учит. в Писані Нижній, p. p. Ladomirova, okr. Stropkov, Vych. Slovensko.

За організаторів

Михайло Маркусь. Федір Рожек.

Перед обезціненням готівки хоронить грамота на внутрішню позичку Рідній Школі. Одна позичка 25 зол.

З кіна.

Кіно „Марусенька": „РОМАН МАНЬКИ ГРЕШИНОЇ".

Радянська російська фільма з гарною провідною думкою: як до вояків підчас великої війни, що попали у полон і вороже середовище ріжно ставляться мешканці. Одні добачують у них тільки представників ворожого фронту, якими треба погорджувати і над якими можна знущатися, інші вміють віднайти в собі загальнолюдські почування. Прегарна постать геройки: бідної, затурканої дівчини, що має предобре серце при всій своїй неімовірній глупоті. У подробицях фільма дає деякі мистецькі моменти. Назагал у сюжеті вона дуже сіра, як сіре життя полонених.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Олександер Шульгин: БЕЗ ТЕРИТОРІЇ. Ідеольогія та чин Уряду У. Н. Р. на чужині. З передмовою Вячеслава Прокоповича. Видавництва „Меч". Париж 1934, Стор. 252, 8-о

Д-р М. Гнатишак: НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІРИКА В ГАЛИЧИНІ НА ТЛІ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕРНОЇ ПОЕЗІЇ Львів 1934, стор. 31, 16-о.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА МОВА, ч. 8 (20). Зміст: І. Огієнко: Як писати для широких мас: ясний і простий стиль — то найкращий стиль. Редакція: Словник місцевих слів у літературній мові не вживаних. П. Кривоносюк: Початки людської мови. В. Гуркевич: В справі українського топономастичного словника. І. Огієнко: Шевченкова мова. П. Шевченків правопис. В. Гренджа-Донський: Ще про нашу театральну вимову. А. Штефан: Пожед — відсоток. І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нариси: VI.: Багатий на що. І. Васильтко: Первінчик — первак — напередовець. о. І. Бугера: Найчастіше вживані німецькі слова в лемківськім говорі. І. Дощівник: Румунські слова в укр. мові. Життя слів. Кукіль у житі, терапія літературної мови. Є. Пеленський: Бібліографія укр. мовознавчої бібліографії. Златоструй укр мови. Розділ для самоуків і дітей, „Рідне Слово", Початкова граматика укр. літературної мови.

LIETUVIŲ UKRAINIEČIŲ DRAGIOS ZINIOS. Informacinis Biuletinis. Kaunas. р. 1934, ч. 14. — На зміст цього бюлетину складаються статті й замітки в українській та литовській мові.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича. Кути:

28. VII. Товаріщ (премієра) комедія на 4 дії Деваля в постановці п. Бенцаля.
29. VII. Залізна острога.
30. VII. Мазепа.

Великий Міський Театр.

Субота, 28. VII. год. 8·30 веч. „Яхт кохання". Гостинний виступ театру „8·30".
Неділя, 27. VII. год. 8·30 веч. „Яхт кохання". Театр „8·30".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Життя є гарне".

АТЛЯНТИК: "Фантомас", „Завойовники".

ВАНДА: „Блакитна рапсодія".

КАСІНО: „Зорі Бродвею", „Дорога до щастя".

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Бадь білих ліжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Романс Маньки Грешиної", ревія „Львів-Монте Карльо".

МІРАЖ: „Дівчина та міліон", „Паприка".

МУЗА: „Вороги подружжа", „Таємний детектив".

ПАН: „Прощання з гріхом", „Люди в готелі".

ПАЛЯС: „Пісенькар Варшави" (Евг. Бодо).

ПАСАЖ: „Любов Жоржети" і ревія „Шампанські вечорі".

СВІТ: „Я був тобі вірний", „Карієра кельнерки".

СОНЦЕ: „Пірати степу" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Король арени" (Кен Мейнард) на осн. Джека Лондона, і ревія Нюйорк-Варшава „Божевільна ніч".

ХИМЕРА: „Незнайома з телефону" (комедія).

УТІХА: „Нічний лет" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 28. липня 1934.

Відень (506,8) 16·00 Легка музика, 16·50 Концерт, 19·15 „Фіделіо" оп. Бетовена, **Братислава** (298,8) 20·00 Оперетка, **Кошиці** (269,3) 17·40 Спів, **Прага** (470,2) 15·15 Концерт, **Лягті** (1807) 18·35 Спів, **Білгород** (429,8) 13·00 Пісоньки, 19·00 Спів, **Берлін** (356,7) 18·30 Давня камер. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 20·30 „Ді Медель фон Біберах" муз. комедія Мідера, **Ляйпціг** (382,2) 12·00 Концерт, 20·15 Веселий вечір, **Мінхен** (405,4) 19·00 „Альтвайбервомер" оп. Фішер-Франка, **Будапешт** (549,5) 22·05 Концерт оп. орхестри, **Мілано** (368,6) 13·00 Тріо, 20·45 „Ернані" муз. песа Вердія, **Рим** (420,8) 17·00 Інстр.-вок. концерт, 21·30 Симф. концерт.

Неділя, 29. липня 1934.

Відень (506,8) 11·20 Симф. концерт, 20·05 „Від Штравса до Легара" (концерт), **Братислава** (298,8) 17·30 Концерт, **Прага** (470,2) 11·00, 16·00 Концерт, 21·00 Вок. інстр. концерт, **Париж** (1649) 18·00 Концерт, **Білгород** (439,8) 13·00, 17·30, 23·00 Пісні, **Любляна** (569,3) 20·00 Спів і гармонія, 21·15 Сольовий спів, **Берлін** (356,7) 18·00 Фортепянові твори Ліста, 20·00 Оп. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Для дітей „Жабячий король", 20·00 „Ляхпілен геген Тенцфібер", **Ляйпціг** (382,2) 17·20 Камер. концерт 21·20 „Джанні Скікі" оп. Пучінія, **Штутгарт** (522,6) 20·30 „Ді швебіше Нахтігаль" нар. песа зі співами, **Будапешт** (549,5) 12·30 Циг. музика, 20·00 „Хай цвіти говорять" муз. вязанка зі співами, 22·30 Віольончеля, **Мілано** (368,6) 17·15 Муз. всячина, **Рим** (420,8) 13·00 Концерт, 17·00 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 28. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Легка музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Популярна музика з гр. пл., 14·00 Експортові вістки, 14·05 Комунікат, 16·00 Концерт жидівської музики, спів (Люріє, сопран, Гольдфарб тенор), 17·00 Фрагмент ситківкового мечу Польща-Данія, 17·15 Авд. для дітей: „Пінокіо", 17·40 Привіт Адамовичів, 18·15 Літ. фейлетон „Що чувати?", 18·30 Легка музика з гр. пл., 18·45 Всячина, 19·00 Балачка: „Поляки за кордоном", 19·10 Трансм. із Зальцбурга: оп. „Фіделіо" Бетовена; в перерві: Спортові вістки, Веч. денник, 22·00 Шопенівський концерт, актуальна балачка, 22·40 Танкова музика. 23·05 Виленська зазуля,

Неділя, 29. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·05 Метеорольогічний та рільничий комунікат, 12·10 Муз. поранок, спів, 13·15 Балачка „Роля музики в фільмі", 14·00 Серед великопольських лісів і озер, 14·15 Концерт нар. музики, спів, 15·00 Фейл. „Жнива", 15·15, 15·35 Старі вальси з гр. пл., 15·25 Огляд ринків рільних продуктів, 15·45 Відчит про першу бриґаду, 16·00 Легка музика, пісоньки; фрагмент із ситк. мечу Польща-Данія, 17·10 Прогулька до країни Болера (Мадрид, Севілья, Ґранада), 18·00 Балачка: „Тому 20 літ", 18·15 Фортепянова музика, 18·45 Відчит про Пшибишевського, 19·00 Всячина, 19·10 Гр. пл., музика, пісоньки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Популярний концерт (симф. орхестра, спів), 20·50 Веч. денник, 21·02 На веселій львівській хвилі, 22·00 Легка музика з гр. пл., 22·15, 22·16 Спортові вістки, 22·30 Китиця шлягерів (гр. пл.), 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27 1/2 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·67, Париж 34·90, Берлін 205·00, Цюріх 172·90, Амстердам 358·10, Прага 21·98, Мілано 45·43, Нюйорк кабель 5·29 7/8, Нюйорк чеки 5·29 5/8.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	Підволочиська від — до	Львів від — до
Пшениця двір.	18·00—18·25	19·50—19·75
Пшениця збірна	17·00—17·25	18·50—18·75
Жито одноціле	13·50—13·75	15·25—15·50
Жито збірне	13·00—13·25	14·75—15·00
Ячмінь двір.	14·50—14·75	
Ячмінь на мливо	13·75—14·00	15·00—15·25
Ячмінь пастівний	12·75—13·00	
Овес двір. незам.	14·00—14·50	16·00—16·50
Овес двірський	13·00—13·50	15·00—15·50
Овес збірний	12·50—13·00	14·50—15·00
Вика чорна	14·00—14·50	
Вика сіра	13·00—13·50	
Мука пш. І. Б.	33·50—34·00	37·00—37·50
Мука пш. І. Ц.	30·50—31·00	34·50—35·00
Мука пш І. Д.	30·25—30·50	33·50—34·00
Мука пш І. Е.		32·50—33·00
Мука пш ІІ. Ц	26·50—27·00	30·50—31·00
Мука пш. ІІ. Д.	25·00—25·50	28·50—29·00
Мука пш. ІІ. Е.	23·50—24·00	26·50—27·00
Мука пш. ІІ. Ф.	22·50—23·00	25·00—25·50
Мука пш. ІІ. Г.		22·50—23·00
Мука пш. ІІІ. А.	16·00—16·50	17·50—18·00
Мука пш. ІІІ. Б.	15·00—15·50	14·50—15·00
Мука житня І. кат. до 55%	21·50—22·50	26·00—26·50
Мука житня І. кат. до 65%		24·00—24·50
Мука житня ІІ. к. ситк. до 70%	13·00—13·50	16·50—17·00
Мука житня разова до 95%		18·50—19·00
Висівки житні	8·75— 9·00	9·00— 9·25
Висівки ячмін.		10·00—10·50
Висівки пшен. сер.	9·50— 9·75	
Висівки пшен.	9·75—10·00	
Висівки пш. міл.	10·00—10·25	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 27. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 к. десер. масла	2·10 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·50 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 27 сот.

Тенденція на масло, молоко, сметану та яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 28. липня п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кг.) за 1 кг.	0·90 зол.
Кури	І кляса „	0·80 „
„	ІІ „ „	0·60 „

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Дирекція Луцької Української Гимназії оголошує, що зараз вільна в Гимназії посада вчителя природи й фізики. Оферти складати негайно на адресу: Луцьк, Плоцька 22. Дирекція. 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПРОДАЄМО ТЕПЕР з причини кінця сезону найгарніші сукні, плащі, костюми 30% дешевше. — Маґазин дамської конфекції **І. Посамент,** львів, вул. Академічна ч. 2. 77 3—3

СПОРТОВІ МУЖЕСЬКІ СОРОЧКИ можна найдешевше набути в кооперативі „Пласт", вул. Сикстуська 29. 45 5—5

ІНТЕЛІҐЕНТНА старша особа шукає місця господині у старшого священика вдівця або безженного. Вимоги скромні. Ласкаві зголошення: Уряд парохіяльний Ричиків, p. Czerkasy, via Stryj. 79

ХОЧЕШ мати добре скроєне одіння, вступи до Мужеського Кравецького Заведення Филипа Корнія, Львів, Личаківська ч. 85 1—1

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Сирий Біланс Земельного Банку Гіпотечного А. С. у Львові

на день 31-го червня 1934.

Чинний стан: Каса і суми до диспозиції в Банку Польськім і П. К. О. 177.598.17. Заграничні валюти 32.578.04. Цінні папери: а) державні позички 11.633.—, б) заставні листи 8·057.75, в) акції 5.143.60. Консорціяльні інтереси 32.589.50. Цінні папери заг. резерв. фонду 118.993.25. Краєві банки 17.124.48. Заграничні банки 24.300 27. Векслі 5,041.492 56 Рахунки біжучі (дебет. сальда) а: забезпечені 782.870.33, б) незабезпечені 74.323.71 Термінові позички 400.139.52. Дім 474.469.31 Кошти і т. п. 138.651.39. Агенції 114.312.64. Ріжні рахунки 1,911.761.20. Довготермін. гіпот. позички 223.754.08. Ріжні довгореч. відділу 30.271.88. Разом зл. 9,620.064.68.

Довжний стан: Власні капітали: а) акційний 5,000.000.—, б) резервовий 232.309.65, в) інші резерви 25.047.19, г) амортизаційний 160.950.— Вклади: а) термінові 1,119.742.09, б) à visia 967.994.73. Біжучі рахунки (кред. сальда) 384.562.14. Інкасові зобовязання 5.360.07. Реесконт 778.607.43 Заграничні банки 21.076.37. Відсотки, провізії й ріжні зиски 238.922.71. Агенції 113.870.88. Ріжні рахунки 316.095.98 Заставні листи 223.754.08. Фонд умореня заст. листів 4.593.38. Ріжні довгорочинцевого відділу 27.187.78. Разом: зол 9,620.064.68. Гарантії зол. 3.789. Інкасо зол. 38.066.03. 84

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10